

De volgende bijeenkomst van onze heemkundevereniging is op vrijdag 30 januari a.s. om 19:30 uur in ons verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11A te Vaals. Ook niet leden zijn van harte welkom.

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:
Carnavalsartikelen uit eigen archief.

In dit nummer:

De Kapel op de Sneeuwberg	1
Ereburgerschap voor Jo Kern	1
Highlights uit het oorlogskrantenarchief: Amerikanen op Iwo Jima	2
Nieuw boek: "De Kopermolen, Gebouw en Geschiedenis"	2
Tentoonstelling Göhtalmuseum	2
Kruenekrane	3
Prinselijke ouders bij HKK Sankt Tolbert	3
Jaarlijkse familieavond bij Sankt Tolbert	3

De Kapel op de Sneeuwberg

Wandelt men van Vaals richting Oud Lemiers (de oude Romeinse en pelgrimsweg Via Regia) dan passeert men een op een heuvel gelegen kapelletje.

Deze kapel is gebouwd naar aanleiding van een belofte gedaan door de agrariër Wilhelm Maahsen. Wilhelm Maahsen was een klein keuterboertje met een weinig vee, weide en akkerland. Tevens was hij ook een goede metselaar (schoorsteenbouwer) hierdoor kon hij vooral in de winter zijn inkomsten enigszins aanvullen. Omdat hij tijdens de oorlogsjaren verplicht was om mee te werken aan het bouwen de "Westwall" had hij zoveel ervaring opgedaan dat hij in staat was om een eigen kleine bunker voor zijn familie te bouwen als beveiliging tegen het oorlogsgeweld. Het gebied rond de Sneeuwberg bleef mede door de nabijheid van Vaals lange tijd van bombardementen verschoond. Maar kort voor het einde van de oorlog brak hier de hel los. De Amerikanen hadden reeds op 11/12 september 1944 meerdere Westwallbunkers veroverd. De Vaalserberg met het Drielandpunt hadden zij bezet en

waren richting Vaals tot aan Vaalsbroek (14-9-1944) opgerukt. Maar de inname van de Wachtelkopf en de Sneeuwberg was onmogelijk omdat vanuit de daar gelegen Westwallbunkers de geallieerden heftig beschoten werden. De bezetting van de bunkers (ca. 130 soldaten onder SS commando) waren ook door bombardementen en oproepen door luidsprekers vanuit Vaals niet tot overgave te bewegen. Tijdens de zeven verschrikkelijke, tot de overgave durende weken, tussen de vijandelijke linies beloofde Wilhelm Maahsen de Moeder Gods hier een Kapel te bouwen als hij en zijn familie evenals de inwoners van Vaals en Vaalserquartier de oorlog ongeschonden zouden overleven. Op 20 oktober 1944 werd Vaals bevrijd en op 21 oktober capituleerden in Aken de laatste Duitse troepen. Onmiddellijk na het einde van de oorlog deed hij zijn belofte gestand en heeft hij een plaats op zijn landerijen uitgezocht waar de kapel gebouwd zou worden. Maar het duurde nog tot 8 september 1963 voordat de kapel feestelijk ingezegend werd door de pastoor van de parochie St. Konrad van Vaalserquartier. Meer dan duizend

(?) pelgrims waren naar de Sneeuwberg gekomen om samen met het kerkkoor van St. Konrad en de Kon. Harmonie van Vaals de feestelijkheden bij te wonen. De trappen van de Senserbachweg naar de kapel zijn door Maahsen zelf in beton gegoten. Het klokje dat jarenlang twee keer per dag werd geluid kocht hij voor 75 DM van het gesloopte Redemptoristen klooster in Vaals. De cementgrijze Madonna is afkomstig uit Brugge en vervaardigd door de Belgische kunstenaar Dupont. Een bezoek aan de kapel is nog steeds mogelijk alleen helaas niet meer via de trappen naar de kapel omdat deze zich op privé grond bevinden. In 1977 overleed Wilhelm Maahsen op 77 jarige leeftijd.

*(Bron vermelding: Andreas Krützen. – Vaalserquartier)
Arthur Cransveld*

Ereburgerschap voor Jo Kern

Tijdens de nieuwjaarsreceptie van de gemeente Vaals in de Kopermolen ontving ons lid Jo Kern voor zijn vele verdien-

sten voor de Vaalser gemeenschap de Eremedaille in Goud van de gemeente Vaals. Namens bestuur en leden

hartelijk gefeliciteerd met deze welverdiende onderscheiding.

Highlights uit het oorlogskrantenarchief: Amerikanen op Iwo Jima

De Amerikaanse vlag wappert op de vulkaan Suribachi (bron: Wikipedia)

De Tweede Wereldoorlog vond niet alleen in Europa plaats. Ook in de Grote Oceaan vonden heftige gevechten plaats. Vooral in oorlogstijd gebeurt het vaak dat foto's tot iconen worden – denk bijvoorbeeld aan de foto van de jongen uit het getto van Warschau. Zo is het ook met de beroemde foto van de landing van de Amerikanen op Iwo Jima. Het eiland was fel omstreden tussen de Japanners en de Amerikanen. De krant "Veritas" van 20 februari 1945 berichtte over de landing op Iwo Jima (codenaam Operatie Detachment) van 19 februari. Aan de operatie namen meer dan 800 schepen deel. Om 02:00 uur 's nachts begonnen Amerikaanse slagschepen met een beschieting.

Een bombardement door 100 bommenwerpers volgde, waarna het scheepsgeschut opnieuw in actie kwam. Vanaf 08:30 gingen de eerste van 30.000 mariniers aan land. Het duurde tot 23 februari voor de top van de vulkaan Suribachi werd bereikt en om 10:00 uur plantten de mariniers van het 28ste regiment de Amerikaanse vlag op de top. Meer dan 28000 mensen stierven. Hoewel het eiland eigenlijk erg klein is, had het toch een belangrijke strategische betekenis omdat het halfweg tussen de (Amerikaanse) Marianeneilanden en Tokio ligt. Bovendien waren er drie vliegvelden. Iwo Jima was dus uitgangspunt voor verdere luchtoperaties van de Amerikanen tegen Japan. Enkele dagen

voor de landing op het eiland hadden 1500 Amerikaanse vliegtuigen al Tokio en Yokohama gebombardeerd en 500 Japanse vliegtuigen neergehaald. De beroemde foto "Raising the flag on Iwo Jima" werd echter niet gedurende de verovering opgenomen. De Amerikaanse fotograaf Joe Rosenthal nam de foto enkele uren later, op 23 februari 1945. De foto werd, niet alleen in Amerika, ontzettend populair en is tot op de dag van vandaag een van de meest bekendste foto's uit de Tweede Wereldoorlog. Met deze foto won Joe Rosenthal o.a. de Pulitzer prijs in 1945.

Thomas Richter en Jan Francotte

Nieuw boek: "De Kopermolen, Gebouw en Geschiedenis"

In 2013 heeft een team van de Kopermolen in het kader van het Couven herdenkingsjaar een tentoonstelling ingericht over de geschiedenis van de voormalige evangelisch-lutherse kerk, thans het gebouw de Kopermolen, Centrum voor Kunst en Cultuur in Vaals. Inge Davis heeft met schitterende fotografieën een heel nieuw licht geworpen op

de details van het gebouw uit 1736-37. De Kopermolen legt de documentatie van deze tentoonstelling vast in een nieuw boekje "De Kopermolen, Gebouw en Geschiedenis". De productie van dit boekwerkje van ongeveer 100 pagina's kost € 14,50. Het boekje zal in maart 2015 verschijnen. Uw financiële ondersteuning en

bestelling kunt u kenbaar maken aan penningmeester Ton Ooms (ton.ooms@planet.nl). Na bevestiging van ontvangst van uw bestelling kunt u het betreffende bedrag overmaken op bankrekeningnummer: IBAN NL51RABO0152525041 o.v.v. boekje de Kopermolen.

tekst en afbeelding: Stichting De Kopermolen Vaals

Tentoonstelling in het Göhlalmuseum en nieuw boek van Iwan Jungbluth: die Pavei-unsere Lebensader – gestern und heute

Tentoonstelling in het Göhlalmuseum en presentatie van het gelijknamige boek door Iwan Jungbluth. Indrukwekkende presentatie van der alten Pflasterstraße „der Pavei“ von Aachen Bildchen, über Kelmis bis zum „Weißen Haus“. Aan de hand van talrijke foto's, documenten en krantenartikelen wordt het belang van der Nationalstraße 3 (Lütticher Straße) van giste-

ren en vandaag gepresenteerd. Het boek, die Pavei-unsere Lebensader – gestern und heute bevat 208 kleurenpagina's met meer dan 900 illustraties. Het is beschikbaar in de Göhlalmuseum en in de volgende Kelmiser winkels voor de prijs van € 29,00. Boekhandels zijn: bloem OASIS, Lederwaren Bosch, VITNET reiniging, elektrische bouw, evenals de AXA Bank.

Openingstijden van de tentoonstelling in de Göhlalmuseum (Maxstraße 9-11) Tel 087 / 657504: op dinsdag en vrijdag van 8 tot 12 uur 's middags, woensdag van 8 tot 12 uur 's middags en van 14 tot 16:30 uur en op zaterdag en zondag van 14.00 tot 18.00 uur. Op aanvraag ook met aanwezigheid van auteur Iwan Jungbluth, Tel.0032(0) 87 657303.

Kruenekrane

Wie kent nog het kinderliedje over de kraanvogels en de witte zwanen? De kraanvogel met een kroon van veren op zijn hoofd. Het is een heel oud wijd verbreid liedje, dat in Aken en in Vaals in het dialect werd gezongen. Bij dit kinderliedje behoort een rondedans of poortspel. Bij het poortspel vormen twee kinderen een poortje door hun handen in de lucht tegen elkaar te houden. De andere kinderen vormen een lange rij en gaan tijdens het zingen van het liedje onder het poortje door. De onderstaande versie is afkomstig uit de 'Aachener Sprachschatz' van Will Hermans. Deze heeft

het liedje overgenomen van de Akense dichter Mathias Schollen en diens schrijfwijze enigszins aangepast. Schollen heeft het liedje opgenomen in zijn boekje 'Volksthümlisches aus Aachen' uit 1881. De tekst luidt als volgt:

*Kruenekrane, wisse Schwane,
Weä welt met noh Engeland
fahre?
Engeland es jeschlauße,
Der Schlössel es zerbrauche.
Winieh soue vür ene nöie krij-
je?
Wenn dat Köörche riif es,
Wenn die Mölle stijf es,
Wenn die Pöppchere danze,
Liesjen ejjen Planze!*

Met 'Engeland' is niet Groot-Brittannië bedoeld, maar het land van de engelen, de hemel dus. Deze is door zonde on-toegankelijk geworden. Met het woord 'Köörche' is koren bedoeld.

Er is een versie in het Hoogduits uit 1808 bekend. Het liedje kan echter veel ouder zijn en mondeling lange tijd zijn doorgegeven, voordat het voor het eerst werd opgeschreven. Ook in Nederland is het liedje bekend, maar zijn oorsprong ligt in Duitsland.

Zie ook www.liedjesland.com

Victor Voncken

Prinselijke ouders bij HKK Sankt Tolbert

Op 3 januari jl. proclameerden de CV Grensülle de 67 ste stadsprins van Vaals. De eer viel dit jaar te beurt aan Prins Rob III (Rob Peters).

Rob is een zoon van Bernie en Ger Peters beidden lid van Sankt Tolbert. Rob wordt terzijde gestaan door zijn echtgenote Rilana en zijn broer Dirk die als Hofnar zullen fungeren. Dat de Grensülle weer een

super prins hebben gekozen moge duidelijk zijn. Rob komt uit een echte carnavalsfamilie en hij heeft 23 jaar geleden al enige ervaring opgedaan als jeugdprins van de Grensülle.

Wij wensen de familie Peters een fantastisch seizoen en Rob III en zijn Hofstaat een onvergetelijke regeerperiode 2015. Vols Alaaf.

Namens bestuur en leden
Monique Louvenberg-Cransveld

Jaarlijkse familieavond bij Sankt Tolbert

Op zaterdag 13 december jl. heeft weer onze jaarlijkse familieavond plaatsgevonden. Door de aanwezigheid van zo'n 65 leden was het een zeer geslaagde avond. De avond begon met koffie en belegde broodjes. De verder verloop van de avond werd ingevuld door de jaarlijkse tombola en de quiz samengesteld door Jean Cohlst. Dit jaar moest men bij foto's van over-

leden bekende Vaalsenaren de naam vermelden. De winnaars van de quiz waren Phil Habets, Arthur Cransveld en Annie Fanchamps-Loozen. Deze drie leden hadden de meeste namen bij de foto juist benoemd. Ook waren er voordrachten door de leden Wiel Dautzenberg, Jo Kern en Eti Deckers-Cornetz. Bij deze wil het bestuur van Hkk Sankt Tolbert iedereen

van harte bedanken die op de een of andere wijze heeft meegewerkt aan het welslagen van de familieavond op zaterdag 13 december 2014. Dat betreft niet alleen de organisatie, maar ook de bediening en vooral de aanwezige leden. Eenieder heeft op zijn eigen wijze een bijdrage geleverd aan deze bijzonder gezellige avond.

Monique Louvenberg-Cransveld

**HEEMKUNDEKRING
SANKT-TOLBERT
VAALS**

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

**Bezoek onze website
sankttolbert.nl**

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

Februari 2015

3 februari Horst-Dieter Piatkiewitz 74 jaar
10 februari Joachim Koch 71 jaar
18 februari Lia Alberts-Hogervorst 71 jaar
20 februari Heinz Ortman 73 jaar
21 februari Elly Du Chatinier-Severens 79 jaar
26 februari Ed Mans 70 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteiten agenda

30 januari Bijeenkomst van Hkk Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals. Aanvang 19:30 uur.

31 januari en 1 februari Hub Deitz Carnavalrevue

6 februari Drielandenprinsentreffen/Prinsebal

7 en 8 februari Hub Deitz Carnavalrevue

14 februari Kinderoptocht Vaals

16 februari Grote Optocht Vaals

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.